

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรต่างๆ ได้แก่ อายุเมื่อสมรส ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการสร้างความคุ้นเคยก่อนสมรส รายได้ของครอบครัว ระยะเวลาของการสมรส การได้รับการยอมรับจากบุคคลที่มีความสำคัญในชีวิต จำนวนบุตร คุณภาพชีวิตสมรสของบิดามารดา ประสิทธิภาพของการสื่อสาร ความสมานฉันท์ทางบทบาท ความเสียเปรียบสัมพันธ์ และความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต กับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของสตรีสมรสวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่ทำงานแล้ว ในเขตกรุงเทพมหานคร พร้อมทั้งศึกษากลุ่มปัจจัยคัดสรรที่สามารถร่วมกันทำนายความพึงพอใจในชีวิตสมรสของสตรีสมรสวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่ทำงานแล้วในเขตกรุงเทพมหานคร ดังนั้น จากผลการวิจัยที่ได้ในครั้งนี้ ขอนำเสนอการอภิปรายผลการวิจัยเป็นตอนๆ ตามลำดับชั้น ดังนี้

ตอนที่ 1 ความพึงพอใจในชีวิตสมรสของสตรีสมรสวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่ทำงานแล้ว ในเขตกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส ของสตรีสมรสวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่ทำงานแล้ว ในเขตกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 3 กลุ่มปัจจัยคัดสรรที่สามารถอธิบายความผันแปร ของความพึงพอใจในชีวิตสมรสของสตรีสมรสวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่ทำงานแล้ว ในเขตกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 1 ความพึงพอใจในชีวิตสมรสของสตรีสมรสวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่ทำงานแล้ว ใน
เขตกรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยจะเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสอยู่ในระดับต่ำ (79-124) จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 ระดับปานกลาง (125-170) 159 คน คิดเป็นร้อยละ 53 และระดับสูง (171-216) 121 คน ร้อยละ 40.33 กล่าวคือกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือระดับสูง และมีส่วนน้อยที่พึงพอใจในระดับต่ำ จากค่าเฉลี่ยเท่ากับ 165.92 เมื่อคะแนนสูงสุด 215 และต่ำสุด 79 พบว่า ค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจในชีวิตสมรสอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของบุญประครอง ภาณุรัตน์ (2531) ที่พบในทำนองเดียวกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากลักษณะของกลุ่มอายุของกลุ่มตัวอย่างที่วิจัยนี้ ส่วนมากมีอายุอยู่ระหว่าง 34-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.33 รองลงมาอายุ 27-33 ปี ร้อยละ 40.33 ต่ำสุดอยู่ระหว่าง 20-26 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.67 ซึ่งเป็นตามที่ Levinson (1978) ได้กล่าวไว้ว่าวัยผู้ใหญ่ตอนต้นเป็นวัยที่ต้องมีความปรับตัวอย่างมาก เป็นวัยที่ผ่านระยะ เชื่อมต่ออายุ 30 ปี ซึ่งบุคคลชอบเสี่ยง และมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งเป็นช่วงที่มีการวางหลักฐานชีวิต (33-40 ปี) ดังนั้น จึงต้องการทุ่มเททั้งกำลังกายและกำลังความคิดให้แก่งานที่ตนถนัดและสนใจ และสตรีสมรสที่ทำงานนอกบ้าน ยังคงต้องแบ่ง เวลาให้เหมาะสมกับบทบาทตามความคิดหวัง ความพึงพอใจในชีวิตสมรส จึงไม่สูงเหมือนเมื่อแรกสมรส ซึ่งความรักยังหวานชื่น และสำหรับสตรีที่สมรสแล้วในสังคมไทย งานมีใช่เป็นสิ่งที่บุคคลให้ความสำคัญ เนื่องจากได้ยอมยกให้สามีเป็นผู้นำของครอบครัว ดังนั้น บทบาทในครอบครัวจึงมิได้ก่อให้เกิดความขัดแย้งในใจในสตรีที่สมรสแล้วมากนัก ด้วยเหตุดังนี้ ความพึงพอใจในชีวิตสมรสอยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของสตรี
สมรสวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่ทำงานแล้ว ใน เขตกรุง เทพมหานคร

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส

1. อายุเมื่อสมรส

ผลการวิจัยพบว่า อายุ เมื่อสมรส เป็นปัจจัยคัดสรรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .073$) นั่นคือ อายุ เมื่อสมรสที่แตกต่างกัน ทำให้ความพึงพอใจในชีวิตสมรสของบุคคลไม่แตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีอายุ เมื่อสมรสอยู่ระหว่าง 26-31 ปี คิดเป็นร้อยละ 51 รองลงมาคือ มีอายุ เมื่อสมรส 19-25 ปี และ 32-37 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.67 และ 8.33 ตามลำดับ กับค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในชีวิตสมรสอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 165.92$) ดังนั้น จึงเป็นเหตุให้ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และอาจ เป็นเพราะในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงแบบแผนการแต่งงาน ที่เริ่มปรากฏให้เห็นเด่นชัดมากขึ้นในสังคมไทย โดยเฉพาะ การเปลี่ยนแปลงของอายุ เมื่อสมรส อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงปัจจัยด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และรวมไปถึงระบบการเลือกคู่อีกด้วย (สุกัญญา หุตะ เสรณี และคณะ อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2532 : 30) ดังนั้น สตรีจำนวนมากที่สุดจึงทำการสมรสในช่วยอายุประมาณ 20-30 ปี และยังคง คำนึงอยู่ตลอดช่วง 10 ปีถัดไปด้วย (Pramuallratana, 1985 : 207) จึงเป็นไปได้ว่า อายุ เมื่อสมรสนั้น ไม่อาจบ่งบอกถึงความพึงพอใจในชีวิตสมรสของบุคคลได้ ซึ่งผลที่ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญประครอง ภาณุรัตน์ (2531) ที่พบว่า อายุเมื่อสมรสไม่มีความสัมพันธ์กับความไม่มั่นคงในชีวิตสมรส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพราะอายุ เมื่อสมรสของกลุ่ม ตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 22-28 ปี คิดเป็นร้อยละ 71.4 แต่ค้ำกันกับงานวิจัยของ อุบลรัตน์ พิชญ์ชยชนนท์ (2531) นั้นพบว่า อายุเมื่อสมรสมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพราะอายุ เมื่อสมรสของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 27-44 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.1

2. ระดับการศึกษา

ผลการวิจัย พบว่า ระดับการศึกษา เป็นปัจจัยคัดสรรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ในระดับต่ำ ($r = +.180$) แสดงว่าถ้าบุคคลมีระดับการศึกษาต่ำ ความพึงพอใจในชีวิตสมรสจะต่ำ แต่หากบุคคลมีระดับการศึกษาสูง ความพึงพอใจในชีวิตสมรสจะสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวณีย์ ตนะตุลย์ (2533) ที่พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ เพราะบุคคลที่มีระดับการศึกษาสูง มีโอกาสที่จะศึกษาหาความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับชีวิตสมรส รวมทั้งสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำ จึง เป็นเหตุให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตสมรสได้มาก (Booth และ White, 1980)

3. ระยะเวลาในการสร้างความคุ้นเคยก่อนสมรส

ผลการวิจัยพบว่า ระยะเวลาในการสร้างความคุ้นเคยก่อนสมรส เป็นปัจจัยคัดสรรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรสอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = +.051$) นั่นคือ ระยะเวลาในการสร้างความคุ้นเคยก่อนสมรสที่แตกต่างกัน ทำให้ความพึงพอใจในชีวิตสมรสของบุคคลไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากระยะเวลาในการสร้างความคุ้นเคยก่อนสมรสของกลุ่มตัวอย่าง มีค่าต่ำสุดตั้งแต่ 1 เดือน ($X_{\min} = .08$) ไปจนถึงสูงสุด 20 ปี ($X_{\max} = 20$) และส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างมีระยะเวลาสั้น (0-5 ปี) เป็นร้อยละ 69.67 กับค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในชีวิตสมรสอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นจึง เป็นเหตุให้ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองไม่มีนัยสำคัญทางสถิติได้ และอาจเป็น เพราะในสังคมไทยไม่เปิดโอกาสให้หนุ่มสาวทำความรู้จักคุ้นเคยกันก่อนสมรสได้อย่างเป็นอิสระมากนัก การคบกันยังคงอยู่ในสายตาและความดูแลของฝ่ายผู้ใหญ่หรือครอบครัวประเพณีอันดีงาม กระบวนการที่แต่ละฝ่ายใช้เพื่อทำความรู้จัก และศึกษาอุปนิสัยใจคอของบุคคลที่ตนตัดสินใจจะแต่งงาน ซึ่งเป็นการเตรียมพร้อมสำหรับชีวิตสมรสที่ต้องใช้เวลาระยะหนึ่งนั้น ซึ่งทำให้ไม่สามารถเรียนรู้อุปนิสัยทางฝ่ายตรงข้ามได้อย่างถ่องแท้ และเมื่อสมรสแล้วจึงพบว่าไม่สามารถยอมรับความแตกต่างของแต่ละฝ่ายได้ จึง เป็นเหตุให้บุคคลปรับตัวเข้าหากันได้ยาก คู่สมรสจึงขาดความพึงพอใจในชีวิตสมรส ซึ่งผลที่ได้สอดคล้องกันกับงานวิจัยของอุบลรัตน์ พิชญ์ชนนธ์ (2531) ที่พบว่าระยะเวลา

ในการสร้างความคุ้นเคยก่อนสมรส ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรสมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพราะส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างมีระยะเวลายาว (4 ปีขึ้นไป) ร้อยละ 37.5 แต่ค้านกันกับงานวิจัยของ Locke (1951) ที่พบว่า ระยะเวลาในการสร้างความคุ้นเคยก่อนสมรสที่นานกว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวและความสุขในชีวิตสมรส

4. รายได้ของครอบครัว

ผลการวิจัยพบว่า รายได้ของครอบครัว เป็นปัจจัยคัดสรรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในระดับต่ำ ($r = +.149$) แสดงว่ารายได้ของครอบครัวที่แตกต่างกัน ทำให้บุคคลมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสแตกต่างกันได้ นั่นคือ ถ้าบุคคลมีรายได้ของครอบครัวต่ำ จะมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำ แต่หากบุคคลมีรายได้ของครอบครัวสูง จะมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูงด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phillips Cutright, 1971; Wilcoxson และ Hovestadt, 1983 และ Stinnett และ Wilters, 1984 ที่พบว่า รายได้ของครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส ความมั่นคงในชีวิตสมรส และการปรับตัวในชีวิตสมรส ทั้งนี้เพราะรายได้ของครอบครัว นับเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างมาก เพราะความราบรื่นที่เกิดขึ้นในชีวิตสมรสนั้น มิได้เกิดขึ้นจากรักแต่เพียงอย่างเดียว เศรษฐกิจของครอบครัวก็มีความสำคัญอย่างมากเช่นกัน หากคู่สมรสไม่มีความพร้อมที่จะแสวงหาสิ่งอำนวยความสะดวกในชีวิตครอบครัวได้มากพอ ความไม่พึงพอใจระหว่างคู่สมรสย่อมเกิดขึ้นได้ (Frudman และ Comb, 1966 ; Comb et al, 1970)

5. ระยะเวลาของการสมรส

ผลการวิจัย พบว่าระยะเวลาของการสมรสเป็นปัจจัยคัดสรรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = -.102$) นั่นคือ ระยะเวลาของการสมรสที่แตกต่างกัน ทำให้ความพึงพอใจในชีวิตสมรสของบุคคลไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างมีระยะเวลาของการสมรสอยู่ในระยะปานกลาง (7-13 ปี) คิดเป็นร้อยละ 53.33 รองลงมาในระยะสั้น (0-6 ปี) ร้อยละ 36.33 และในระยะยาว (14-20 ปี) เพียงร้อยละ 10.33 ดังนั้น จึงเป็นเหตุให้

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และอาจเป็นเพราะสภาพสังคมในปัจจุบันของกรุงเทพมหานคร สตรีสมรสออกทำงานนอกบ้าน ซึ่งทำให้ผู้หญิงรู้สึกภาคภูมิใจและมีรายได้ เป็นของตนเอง ภาระงานนอกบ้านจึงไม่ใช่สิ่งที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจในชีวิตสมรสลดลง และภาระงานภายในบ้านก็มิได้แบ่งเบาภาระดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นญาติพี่น้อง หรือคนรับใช้ รวมทั้งการนิยามมีบุตรจำนวนน้อยลง หรือการไม่ยอมให้มีบุตรของผู้ที่เริ่มแต่งงาน หรือแต่งงานนานแล้ว จึงไม่แตกต่างกันมากนัก ความพึงพอใจในชีวิตสมรส จึงไม่แตกต่างกัน จนถึงระดับมีนัยสำคัญได้นั้นเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรเพ็ญ คุปต์กาญจนากุล (2526) ที่พบว่า ระยะเวลาของการสมรสไม่มีผลกระทบต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรส เพราะส่วนใหญ่มีระยะเวลาของการสมรส 4-12 ปี แต่ค้านกับงานวิจัยของอุบลรัตน์ พิชญ์ชยชนนท์ (2531) ที่พบว่า ระยะเวลาของการสมรสมีความสัมพันธ์ทางลบกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส เพราะส่วนใหญ่มีระยะเวลาของการสมรสยาว (10 ปีขึ้นไป) ร้อยละ 35.4

6. การได้รับการยอมรับจากบุคคลที่มีความสำคัญในชีวิต

6.1 พ่อแม่ของตน

ผลการวิจัย พบว่า การได้รับการยอมรับจากพ่อแม่ของตน เป็นปัจจัยตัดสรรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ในระดับต่ำ ($r = .288$) แสดงว่าถ้าบุคคลไม่ได้รับการยอมรับจากพ่อแม่ของตนจะมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำ แต่หากบุคคลได้รับการยอมรับจากพ่อแม่ของตน จะมีความพึงพอใจในชีวิตสูงได้ และ เมื่อพิจารณาค่าร้อยละ พบว่า ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างได้รับการยอมรับจากพ่อแม่ของตนถึงร้อยละ 85 มีเพียงร้อยละ 15 เท่านั้นที่ไม่ได้รับการยอมรับจากพ่อแม่ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครอบครัวและเครือญาติในเขตกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยว กล่าวคือ เมื่อสมรสแล้วจะเลือกที่อยู่ตามลำพังสามีภรรยา อาศัยอยู่ในบริเวณเดียวกัน อาศัยอยู่กับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง โดยมีบิดามารดาของตนอาศัยอยู่ด้วย กล่าวคือหากคู่สมรสได้รับการยอมรับจากพ่อแม่ของตน จะมีแนวโน้มที่จะปรองดองกันได้ดีกว่าคู่สมรสที่ไม่ได้รับการยอมรับจากพ่อแม่ โดยเฉพาะคู่ที่อาศัยใกล้ครอบครัวเดิมนั้น การได้รับการยอมรับจากพ่อแม่นับว่าเป็นการป้องกันการขัดแย้งระหว่างคู่สมรสได้ประการหนึ่ง (วรรภา ลำเจียกเทศ 2530 : 26-27) หากเกิดปัญหาใดๆ เกิดขึ้น ผู้ใหญ่ย่อมยินดีให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มใจ แต่ในกรณี

ที่คู่สมรสไม่ได้รับการยอมรับจากพ่อแม่ของตน หากเกิดปัญหาหรือข้อขัดแย้งเกิดขึ้น อาจทำให้ปัญหาดังกล่าวทวีความรุนแรง เนื่องจากได้ตัดขาดความสัมพันธ์กับครอบครัวเดิม หรือมีความห่างเหินต่อกัน เมื่อมีปัญหากับสามี ทำให้ไม่มีที่พึ่งทางใจ และอาจไม่ได้รับความช่วยเหลือจากครอบครัวเดิมได้นั้น บางทีทำให้ปัญหามีอาจคลี่คลายลงได้ตามลำพัง ก่อให้เกิดความคับข้องใจในชีวิตสมรส จึงไม่มีความพึงพอใจเกิดขึ้นได้

6.2 ญาติพี่น้องของตน

ผลการวิจัยพบว่า การได้รับการยอมรับจากญาติพี่น้องของตน เป็นปัจจัยกัศตรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ในระดับต่ำ ($r = .221$) แสดงว่า ถ้าบุคคลไม่ได้รับการยอมรับจากญาติพี่น้องของตน จะมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำ แต่หากบุคคลได้รับการยอมรับจากญาติพี่น้อง จะมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูง และเมื่อพิจารณาค่าร้อยละ พบว่าส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างได้รับการยอมรับจากญาติพี่น้องถึงร้อยละ 73 มีเพียงร้อยละ 27 ที่ไม่ได้รับการยอมรับจากญาติพี่น้อง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครอบครัวของไทยเราเป็นครอบครัวเริ่มแรก มีพ่อแม่ลูก และอาจมีญาติผู้ใหญ่อาศัยอยู่ด้วย หรืออาจเนื่องจากลูกที่แต่งงานแล้วมักอาศัยอยู่กับครอบครัวเดิมเป็นการชั่วคราว ก่อนจะสามารถแยกไปอยู่ตามลำพังได้ (พัทยา สายหู 2509 อ้างถึงใน ชุมพร ยงกิตติกุล 2532 : 35) ดังนั้น ญาติพี่น้องของฝ่ายภรรยา จึงมีอิทธิพลต่อชีวิตสมรสของบุคคล โดยมีบทบาท เป็นผู้ช่วยเหลือด้วยการเฝ้าบ้านเวลาไปทำงาน หรือช่วยเลี้ยงลูก ทำให้คู่สมรสสามารถไปหาความสุข ความเพลิดเพลิน เช่น ไปต่างจังหวัดได้ ในกรณีที่ให้การยอมรับสนับสนุน ให้ความช่วยเหลือ และมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน จึงทำให้ชีวิตสมรสราบรื่นได้ กล่าวคือหากมีปัญหาระหว่างคู่สมรส ญาติพี่น้องอาจลดความรุนแรง หรือขัดข้องใจลงได้ โดยเข้ามาไกล่เกลี่ยให้คำแนะนำ หาทางออกที่ดีที่สุดให้ได้ แต่ถ้าไม่ได้รับการยอมรับจากญาติพี่น้องของตน บางกรณีปัญหาไม่ได้เกิดขึ้นมาจากคู่สมรส หากอาจเกิดจากการเข้ากันไม่ได้กับญาติพี่น้อง ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญของความขัดแย้งระหว่างคู่สมรส กล่าวคือ อาจได้รับการตำหนิตติงหรือดูต่ำว่ากล่าวไม่ได้รับความช่วยเหลือ จนทำให้บุคคลไม่มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสได้

6.3 พ่อแม่ของคู่สมรส

ผลการวิจัยพบว่า พ่อแม่ของคู่สมรส เป็นปัจจัยคัดสรรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ในระดับต่ำ ($r = .223$) แสดงว่าถ้าบุคคลไม่ได้รับการยอมรับจากพ่อแม่ของคู่สมรสจะมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำ แต่หากบุคคลได้รับการยอมรับจากพ่อแม่ของคู่สมรส จะมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูง และเมื่อพิจารณาจากค่าร้อยละ พบว่า ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างได้รับการยอมรับจากพ่อแม่ของคู่สมรสถึงร้อยละ 87 มีเพียงร้อยละ 13 เท่านั้นที่ไม่ได้รับการยอมรับจากพ่อแม่ของคู่สมรส ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก เมื่อผู้หญิงแต่งงานแล้วส่วนใหญ่มักจะใช้ชีวิตคู่ร่วมกับสามีในบ้านของฝ่ายชาย การเข้ากันได้กับญาติผู้ใหญ่ของฝ่ายชายตั้งแต่เริ่มคบกันจนตัดสินใจแต่งงานและใช้ชีวิตครอบครัวนั้น มีผลอย่างมากต่อการใช้ชีวิตสมรสของคู่สมรสอย่างราบรื่น จนนำไปสู่ความพึงพอใจได้

6.4 ญาติพี่น้องของคู่สมรส

ผลการวิจัยพบว่า ญาติพี่น้องของคู่สมรส มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในระดับต่ำ ($r = +.121$) แสดงว่า ถ้าบุคคลไม่ได้รับการยอมรับจากญาติพี่น้องของคู่สมรส จะมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำ แต่หากบุคคลใดได้รับการยอมรับจากญาติพี่น้องของคู่สมรส จะมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูง และเมื่อพิจารณาค่าร้อยละพบว่า ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างได้รับการยอมรับจากญาติพี่น้องของคู่สมรสถึงร้อยละ 76 มีเพียงร้อยละ 24 ที่ไม่ได้รับการยอมรับจากญาติพี่น้องของคู่สมรส ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากญาติพี่น้องของคู่สมรส เป็นเครือญาติของครอบครัวฝ่ายชายจึงมีการไปมาหาสู่กับครอบครัวเดิม หรือยังคงอาศัยอยู่ในครอบครัวเดิม ดังนั้น ตั้งแต่เริ่มคบกันมาจนตัดสินใจแต่งงานและใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน ฝ่ายภรรยาย่อมต้องมีความสัมพันธ์กับญาติพี่น้องของคู่สมรสอยู่บ้าง หากมีการประสานประโยชน์ร่วมกัน มีความเข้าใจอันดีต่อกัน โดยได้รับการยอมรับจากญาติพี่น้องของคู่สมรสแล้ว ความพึงพอใจในชีวิตสมรสย่อมเกิดขึ้นมาได้ ในทางตรงกันข้ามหากไม่ได้รับการยอมรับจากญาติพี่น้องของคู่สมรส ย่อมมีผลกระทบต่อครอบครัวในชีวิตของคุณคนใด ในแง่ที่อาจถูกดูหมิ่นเหยียดหยาม ก่อให้เกิดความไม่ลงรอย ความขัดแย้งเหล่านี้เป็นต้น (เสนอ อินทรสุขศรี , 2516)

7. จำนวนบุตร

ผลการวิจัย พบว่า จำนวนบุตรเป็นปัจจัยตัดสรรที่ไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มตัวอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = -.102$) นั่นคือจำนวนบุตรที่แตกต่างกัน ไม่ทำให้ความพึงพอใจในชีวิตของบุคคลแตกต่างกันได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนบุตร 1 คน คิดเป็นร้อยละ 38.33 นอกนั้นมีจำนวนบุตรรองลงมาเป็น 0 คน (ยังไม่มีบุตร) ร้อยละ 32, 2 คน ร้อยละ 22.33, 3 คน ร้อยละ 6.67, 4 คน ร้อยละ 0.33 และ 6 คน ร้อยละ 0.33 ตามลำดับ ดังนั้นจึงเป็นเหตุให้ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองไม่มีนัยสำคัญทางสถิติได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทร์เพ็ญ คุปต์กาญจนากุล (2526) ที่พบว่า จำนวนบุตรไม่มีผลกระทบในทางตรงกันข้ามกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส เพราะส่วนใหญ่มีบุตรจำนวน 1 คน ร้อยละ 44.5 และ 2 คน ร้อยละ 39.7 แต่ค้านกันกับงานวิจัยของ อุบลรัตน์ พิชญ์ชยชนนท์ (2531) ที่พบว่า การมีบุตรมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส เพราะส่วนใหญ่มีบุตรร้อยละ 66.3 และไม่มีบุตรร้อยละ 33.7 และงานวิจัยของ Hurley และ Palonen (1967) และยังหลายท่านที่พบว่า จำนวนบุตรมีความสัมพันธ์ทางลบกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส

8. คุณภาพชีวิตสมรสของบิดามารดา

ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตสมรสของบิดามารดา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ในระดับต่ำ ($r = .280$) แสดงว่า ถ้าคุณภาพชีวิตสมรสของบิดามารดาของบุคคลต่ำ จะมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำ แต่หากคุณภาพชีวิตสมรสของบิดามารดาของบุคคลสูง จะมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูงได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพชีวิตสมรสของบิดามารดาอยู่ในระดับสูง (33-42) ถึงร้อยละ 70.33 รองลงมาในระดับปานกลาง (23-32) ร้อยละ 27 และในระดับต่ำเพียงร้อยละ 2.67 ดังนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองจึงเป็นข้อมูลทางสถิติได้ และอาจเป็น เพราะคู่สมรสที่มีชีวิตในวัยเด็กอยู่ในครอบครัวที่อบอุ่นบิดามารดาเป็นแบบอย่างที่ดีของการมีชีวิตคู่ ทำให้บุคคลเกิดการ เรียนรู้การปฏิบัติตัวที่ถูกต้องในการดำเนินชีวิตสมรส มีการออมชอม มีการแก้ปัญหา สามารถปรับตัวได้ง่าย จึงมักจะมีความสุข ความพึงพอใจและประสบความสำเร็จในชีวิตสมรส ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยจำนวนมากที่ยืนยัน

ข้อค้นพบที่ว่า คุณภาพชีวิตสมรสของบิดามารดาที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส การปรับตัวในชีวิตสมรส ความสุขในชีวิตสมรส ความสำเร็จในชีวิตสมรส (อุบลรัตน์ พิชญ์ชยชนนท์ 2531; Lewis และ Spanier, 1979, Brgess และ Thomas 1963; Goodrich, Ryder และ Ransch 1973)

9. ประสิทธิภาพของการสื่อสาร

ผลการวิจัย พบว่าประสิทธิภาพของการสื่อสาร เป็นปัจจัยตัดสรรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ในระดับสูง ($r = .795$) แสดงว่า ถ้าบุคคลมีประสิทธิภาพของการสื่อสารต่ำ จะมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำ แต่หากบุคคลมีประสิทธิภาพของการสื่อสารสูง จะมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูงได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างมีประสิทธิภาพของการสื่อสารอยู่ในระดับปานกลาง (23-32) ถึงร้อยละ 49 รองลงมาในระดับสูง (33-42) ร้อยละ 45.33 และในระดับต่ำ (13-22) เพียงร้อยละ 5.67 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยจำนวนมากที่พบว่าประสิทธิภาพของการสื่อสาร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส (อุบลรัตน์ พิชญ์ชยชนนท์, 2531; Levinger และ Senn, 1967; Olson et. al, 1983; Rusbult et.al, 1986) เพราะตามที่ Stinnett และ Walter (1984) กล่าวไว้ว่าผู้ที่มีความสุขและพึงพอใจในชีวิตสมรสนั้นจะมีรูปแบบของการสื่อสารแตกต่างจากผู้ที่ไม่มีความสุขและพึงพอใจในชีวิตสมรส ดังนี้คือ 1. มีการพูดคุยกันมากกว่า 2. มีความไวต่อการรับรู้ถึงความรู้สึกของกันและกันมากกว่า 3. เปิดโอกาสให้คู่สมรสได้แสดงความรู้สึกมากกว่า 4. มีทักษะในการสื่อสาร โดยไม่ใช้คำพูดมากกว่า

10. ความสมานฉันท์ทางบทบาท

ผลการวิจัยพบว่า ความสมานฉันท์ทางบทบาทมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ในระดับปานกลาง ($r = .632$) แสดงว่า ถ้าบุคคลมีความสัมพันธ์ทางบทบาทต่ำ จะมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำ แต่หากบุคคลมีความสมานฉันท์ทางบทบาทสูง จะมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูงได้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างมีความสมานฉันท์ทางบทบาทอยู่ในระดับสูง (27-36)

ถึงร้อยละ 64.67 รองลงมาในระดับปานกลาง (17-26) และในระดับต่ำมีเพียงร้อยละ 2.67 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Stuckert (1963); Chawick, Albrecht and Dunz (1976); Hawkins and Johnson (1986) และของจันทร์เพ็ญ คุปต์กาญจนากุล (2526) และอุบลรัตน์ พิชญ์ชยชนนท์ (2531) เพราะการทำงานนอกบ้านของสตรีสำหรับสังคมปัจจุบันนี้ ถือเป็นเรื่องธรรมดา เนื่องจากสังคมได้พัฒนาเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรมใหม่ที่สตรีมีโอกาสด้านการศึกษา และทำให้การประกอบอาชีพเพื่อหาเลี้ยงครอบครัว ถือเป็นความภาคภูมิใจที่มีความทัดเทียมระหว่างเพศ ดังนั้นบทบาทตามประเพณีของสตรีไทยในยุคนี้ จึงอาจจะรับบทบาทงานบ้านร่วมกับสามี และสามารถช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัวร่วมกัน ทำให้สามารถหาสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับงานบ้าน และชีวิตประจำวันที่เกี่ยวข้องกับตนเอง สามี และบุตรได้ง่ายขึ้น แม้ว่าผู้หญิงมีทัศนคติต่อบทบาทภายนอกบ้านในรูปแบบสมัยใหม่ก็ตาม แต่ส่วนใหญ่ยังคงยอมรับบทบาทในการเป็นแม่บ้านและเลี้ยงดูบุตร โดยไม่เกิดความขัดแย้งในบทบาทดังกล่าว (Hardesty and Bokemier 1989 : 253-267) รวมทั้งกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 34-40 ปี และระยะเวลาของการสมรสอยู่ระหว่าง 0-6 ปี นั่นคือ การเริ่มต้นชีวิตสมรสเกิดขึ้นเมื่อมีความพร้อมทางฐานะ เศรษฐกิจแล้ว นอกจากจะไม่มีปัญหาด้านการเงิน ยังมีความมั่นคงในอาชีพเพียงพอที่จะรับบทบาทแม่บ้านได้อย่างไม่สับสนกับหน้าที่การงานนอกบ้าน เพราะทำงานมานาน ซึ่งได้มีการปรับตัวมาแล้วพอสมควร บุคคลจึงเต็มใจรับบทบาทหน้าที่ของภรรยา แม่บ้านและแม่อย่างสมัครใจ ความสอดคล้องระหว่างบทบาทในครอบครัวจึงเกิดขึ้นได้ง่าย

11. ความเสียเปรียบสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่า ความเสียเปรียบสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ในระดับปานกลาง ($r = +.669$) แสดงว่า ถ้าบุคคลมีความเสียเปรียบสัมพันธ์ต่ำ จะมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูง แต่หากมีความเสียเปรียบสัมพันธ์สูง จะมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่างมีความเสียเปรียบสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง (35-49) ถึงร้อยละ 73.33 รองลงมาอยู่ในระดับสูง (50-64) ร้อยละ 21 และระดับต่ำ (20-34) ร้อยละ 5.67 ซึ่งค้านกันกับงานวิจัยของจันทร์เพ็ญ คุปต์กาญจนากุล (2526) และอุบลรัตน์ พิชญ์ชยชน

นนท์ (2531) ที่พบว่าความเสียเปรียบสัมพัทธ์มีผลกระทบในทางตรงกันข้ามและมีความสัมพันธ์ทางลบกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส ตามลำดับ อาจเป็นเพราะหากบุคคลไม่นำเอาสภาพชีวิตสมรสของตนไปเปรียบเทียบกับผู้อื่นๆ ที่มีสภาพชีวิตสมรสดีกว่าหรือสูงกว่าตน บุคคลจะไม่นั่งรู้สึกด้อยหรือเสียเปรียบ เนื่องจากมีการมองโลกในแง่บวก ดังนั้น ชีวิตสมรสจึงเกิดความพึงพอใจขึ้นมาได้ในทางกลับกัน หากบุคคลมองโลกในแง่ลบ มองความสัมพันธ์ในชีวิตสมรสของงานในลักษณะด้อยหรือเสียเปรียบมากเพียงใด บุคคลจะมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสน้อยลงเพียงนั้นนั่นเอง

12. ความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต

ผลการวิจัยพบว่าความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต เป็นปัจจัยคัดสรรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มตัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ในระดับสูง ($r = .763$) แสดงว่า ถ้าบุคคลมีความเป็นเพื่อนคู่ชีวิตต่ำ จะมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำ แต่หากบุคคลมีความเป็นเพื่อนคู่ชีวิตสูง จะมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสสูง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่าง มีความเป็นเพื่อนคู่ชีวิตอยู่ในระดับสูง (38-51) ถึงร้อยละ 63.67 รองลงมาในระดับปานกลาง (24-37) ร้อยละ 31.67 และระดับต่ำ (10-23) เพียงร้อยละ 4.67 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทร์เพ็ญ คุปต์กาญจนากุล (2526) และ อุบลรัตน์ พิชญ์ชยชนนท์ (2531) ที่พบว่าความเป็นเพื่อนคู่ชีวิตมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในชีวิตสมรส เพราะเป็นวันที่ต้องมีการปรับตัวอย่างมาก เนื่องจากเป็นระยะที่บุคคลจะชอบเสียงและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา (Levinson, 1978) ดังนั้น ความเป็นเพื่อนคู่คิด ซึ่งเป็นผลมาจากความรักที่สามมีต่อภรรยา นั้น ย่อมก่อให้เกิดการคำจูนทางอารมณ์และสังคมต่อกัน ชีวิตสมรสจึงมีความอบอุ่น อันนำไปสู่ความพึงพอใจในชีวิตสมรสได้ (Blood and Wolfe 1960 : 151) รวมทั้งสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในระยะ เชื่อมต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ด้วยเหตุนี้ บุคคลในวัยนี้จึงให้ความสำคัญต่อความเป็นเพื่อนคู่ชีวิตเป็นอย่างมาก

ตอนที่ 3 กลุ่มปัจจัยคัดสรรที่สามารถอธิบายความผันแปรของความพึงพอใจในชีวิต
สมรสของสตรีสมรสวัยผู้ใหญ่ตอนต้นที่ทำงานแล้ว ในเขตกรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัย พบว่าประสิทธิภาพของการสื่อสาร ความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต ความเสียเปรียบสัมพัทธ์ การได้รับการยอมรับจากบุคคลที่มีความสำคัญในชีวิต คือ จากพ่อแม่ของตน ระดับการศึกษา คุณภาพชีวิตสมรสของบิดามารดา สามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มตัวอย่างได้ ดังรายละเอียดดังนี้

จากสมการทำนาย ความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวทำนายที่สามารถร่วมกันทำนายความพึงพอใจในชีวิตสมรส ประกอบด้วยประสิทธิภาพของการสื่อสาร ความเป็นเพื่อนคู่ชีวิต ความเสียเปรียบสัมพัทธ์ การได้รับการยอมรับจากบุคคลที่มีความสำคัญในชีวิต คือพ่อแม่ของตน ระดับการศึกษา คุณภาพชีวิตสมรสของบิดามารดา ซึ่งมีค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ ($R = .8671$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 จึงสามารถอธิบายความผันแปรของความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มตัวอย่างได้ร้อยละ 75.19 ($R^2 = .7519$) (ตารางที่ 19) โดยประสิทธิภาพของการสื่อสารสามารถอธิบายความผันแปรของความพึงพอใจในชีวิตสมรสได้เป็นอันดับแรก ซึ่งอธิบายความผันแปรได้ร้อยละ 63.14 ($R^2 \text{ Change} = .6324$) (ตารางที่ 18) และมีความสัมพันธ์ทางบวก เมื่อพิจารณาน้ำหนักและทิศทางของความสัมพันธ์ ($\beta = .355$) (ตารางที่ 19) แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีประสิทธิภาพของการสื่อสารในทางบวก มีแนวโน้มที่จะสามารถอธิบายความผันแปรของความพึงพอใจในชีวิตสมรสได้ถึงร้อยละ 63.14

ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากคู่สมรสที่ประสบความสำเร็จและมีความสุขในชีวิตสมรสนั้น มักมีการสื่อสารระหว่างกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยแต่ละฝ่ายสามารถเปิดเผยความรู้สึกประวัติ และทำให้อีกฝ่ายหนึ่ง เกิดความพึงพอใจในชีวิตสมรสได้

ความเป็นเพื่อนคู่ชีวิตเป็นตัวทำนายอันดับที่ 2 ที่สามารถอธิบายความผันแปรของความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มตัวอย่างได้ โดยสามารถเพิ่มอำนาจในการอธิบายความผัน

แปร ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้อีกร้อยละ 7.38 (R^2 Change = .0738) (ตารางที่ 18) โดยมีทิศทางความสัมพันธ์ในทางบวก ($\beta = .380$) (ตารางที่ 19) ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากคู่สมรสที่ตัดสินใจ เข้าสู่ชีวิตสมรสตามปรารถนาที่จะ เป็น เพื่อนคู่ชีวิตกัน หากสมหวังได้คู่ครองที่มีลักษณะของความเป็นเพื่อนคู่ชีวิตที่ดี ชีวิตสมรสก็จะมี ความอบอุ่น บังเกิดความพึงพอใจในชีวิตสมรส (Blood และ Welfe 1960)

ความเสียเปรียบสัมพัทธ์ เป็นตัวทำนายอันดับ 3 ที่สามารถอธิบายความผันแปรของความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มตัวอย่างได้ โดยสามารถเพิ่มอำนาจในการอธิบายความผันแปรได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้อีกร้อยละ 3.04 (R^2 Change = .0304) (ตารางที่ 18) โดยมีทิศทางความสัมพันธ์ในทางบวก ($\beta = .182$) (ตารางที่ 19) ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก หากคู่สมรสของความสัมพันธ์ในชีวิตสมรสของตนเองในลักษณะต้อยหรือ เสียเปรียบมาก เพียงใด บุคคลจะมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสของตนน้อยลงเพียงนั้น (Burr , 1976)

การได้รับการยอมรับจากบุคคลที่มีความสำคัญในชีวิต คือ พ่อแม่ของตน เป็นตัวทำนายอันดับที่ 4 ที่สามารถอธิบายความผันแปรของความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มตัวอย่างได้ โดยสามารถเพิ่มอำนาจในการอธิบายความผันแปรได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้อีกร้อยละ 0.69 (R^2 Change = .0069) (ตารางที่ 18) โดยมีทิศทางความสัมพันธ์ในทางบวก ($\beta = .091$) (ตารางที่ 19) ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก หากคู่สมรสได้รับการยอมรับจากพ่อแม่ของตน จะมีแนวโน้มที่จะปรองดองกันได้ดีกว่า คู่สมรสที่ไม่ได้รับการยอมรับจากพ่อแม่ของตน นับว่าเป็นการป้องกันการขัดแย้งระหว่างคู่สมรสได้ประการหนึ่ง (วรรณภา ลาเจียกเทศ, 2530)

ระดับการศึกษา เป็นตัวทำนายอันดับที่ 5 ที่สามารถอธิบายความผันแปรของความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มตัวอย่างได้ โดยสามารถเพิ่มอำนาจในการอธิบายความผันแปรได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้อีกร้อยละ 0.55 (R^2 Change = .0055) (ตารางที่ 18) โดยมีทิศทางสัมพันธ์ในทางบวก ($\beta = .076$) (ตารางที่ 19) ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสตรีที่มีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มสังคมและมีโอกาสได้รับการศึกษา เช่นเดียวกับสตรีอื่นๆ ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูง รวมทั้งมีความสามารถในการบริหาร และมีความคิดริเริ่ม มีความเป็นไปได้ที่จะมีความพึงพอใจ

ในตนเอง และมีความพึงพอใจในชีวิตสมรสมากกว่าผู้ที่มีลักษณะตรงกันข้าม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาสำรวจจำนวน 571 คน ในชิคาโก ของ Lapota (1971)

คุณภาพชีวิตสมรสของบิดามารดา เป็นตัวทำนายอันดับที่ 6 ที่สามารถอธิบายความผันแปรของความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มตัวอย่างได้ โดยสามารถเพิ่มอำนาจในการอธิบายความผันแปรได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้อีกร้อยละ 0.37 (R^2 Change = .0037) (ตารางที่ 18) โดยมีทิศทางความสัมพันธ์ในทางบวก ($\beta = .065$) (ตารางที่ 19) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก คุณภาพชีวิตสมรสภายในครอบครัวเดิมมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับคุณภาพชีวิตสมรสในครอบครัวใหม่ กล่าวคือคุณภาพชีวิตของครอบครัวเดิมมีคู่สมรสอาศัยอยู่ยิ่งสูงเท่าไรคุณภาพชีวิตสมรสในครอบครัวใหม่ก็จะสูงขึ้นเท่านั้น (Lewis และ Spanier, 1979)